

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3157/2019. (VII. 3.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.III.20.370/2018/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybírósról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.20.370/2018/6. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján semmisítse meg azt.
- [2] 2.1. Az indítványozó előadta, hogy 2013 júliusában egy felsőoktatási intézmény elutasította két egymásra épülő angol nyelvi programról. Az elutasításokkal szemben felülbírálatot terjesztett elő, amelyeket az egyetem a kötelező személyes meghallgatás nélkül utasított el. Ezt követően az indítványozó kártérítési keresetet terjesztett elő a Pesti Központi Kerületi Bíróságon (a továbbiakban: PKKB). A PKKB két alkalommal is hiánypótlásra hívta fel az indítványozót, majd ezek teljesítését követő közel három hónap után állapította meg hatásköre hiányát és tette át az ügyet a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságra (a továbbiakban: FKMB). A PKKB ugyanis tartalmilag úgy ítélte meg, hogy a felperes valójában nem természetbeni kártérítést, hanem a döntés megváltoztatását kéri. A döntéssel szemben az indítványozó fellebbezéssel élt, azt azonban a Fővárosi Törvényszék elutasította.
- [3] Az FKMB – közel hat hónap elteltével – az indítványozó javára döntött, azonban az alperes felsőoktatási intézmény – az indítványozó szerint – nem az ítéletnek megfelelően hajtotta végre az abban foglaltakat. Időközben az alperes felülvizsgálati kérelme folytán az ügyben a Kúria ítéletet hozott, amelynek értelmében az alperes által meghirdetett nyelvi képzések nem tartoznak a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény tárgyi hatálya alá. Ebből következően a Kúria az FKMB ítéletét hatályon kívül helyezte.
- [4] 2.2. Arra tekintettel, hogy három bíróság sem ismerte fel a hatásköre hiányát, továbbá amiatt, hogy a bíróságok az eljárások során nem tettek meg mindent az eljárás észszerű befejezésének érdekében, az indítványozó 2016. június 6-án pert indított a bíróságokkal szemben.
- [5] Az első fokon eljáró Székesfehérvári Törvényszék a 26.P.196/2017/7. számon meghozott ítéletében a kereset elutasította. A bíróság megállapította, hogy a kisebb súlyú jogszabálysértések, mulasztások (mint hogy kétszer hívta fel a PKKB hiánypótlásra az indítványozót, vagy, hogy három hónapon belül született döntés az áttételről) nem eredményezik a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 2. § (1) bekezdésében rögzített alapelveinek a sérelmét. Ilyen esetben nem vagyoni kártérítés vagy sérelemdíj nem terjeszthető elő. A törvényszék úgy ítélte meg, hogy az FKMB túlnyomórészt betartotta a soronkívüliségre vonatkozó határidőket. Az ügy specialitására tekintettel úgy ítélte meg, hogy nem tekinthető kirívóan súlyos jogszabálysértésnek, hogy a bíróságok nem ismerték fel hatáskörük hiányát.
- [6] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Győri Ítéltábla a Pf.III.20.200/2017/6/I. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Álláspontja szerint a törvényszék helyes tényállást állapított meg, a kereset elutasításával érdemben egyetértett, az indokolást ugyanakkor kiegészítette. Rögzítette, hogy a régi Pp. 2. § (3) bekezdésében rögzített, eljárás elhúzóására irányadó szabály a 2014. március 15. előtt induló eljárásokban „méltányos elégtételre biztosító kártérítést”, ezt követően „sérelemdíjat” biztosított azok számára, akik eljárása elhúzózott. Ezeknek – szemben a törvényszék ítéletében foglaltakkal – nem feltétele a felróhatóság, tehát nem csak kirívóan súlyos jogalkalmazási hiba vagy mulasztás alapozhatja meg az igényérvényesítést. Az ítéltábla szerint mintegy négy és félhavi késedelem állapítható meg az eljáró bíróságok terhére. Ugyanakkor a régi Pp.

2. § (3) bekezdése csak akkor alkalmazható, ha az érintett valamilyen hátrány bekövetkeztét is bizonyította. Ennek azonban az indítványozó nem tett eleget.
- [7] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmét a Kúria a támadott ítéletben nem tartotta alaposnak. A Kúria egyetértett az ítéletábra álláspontjával, miszerint a régi Pp. 2. § (3) bekezdésének alkalmazásához vagyoni hátrány igazolása szükséges. Hivatkozott a Kúria arra is, hogy az alapperben a Kúria az indítványozó által állított sérelmet orvosolta, mert a jogerős és felekre nézve kötelező ítéletet hatályon kívül helyezte.
- [8] 3. Az ítélettel szemben az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapítva terjesztett elő alkotmányjogi panaszt, kérve a Pfv.III.20.370/2018/6. számú ítélet, valamint ezzel összefüggésben a Székesfehérvári Törvényszék 26.P.196/2017/7. számú és a Győri Ítéletábra Pf.III.20.200/2017/6/I. számú ítéleteinek megsemmisítését.
- [9] Az indítványozó szerint a támadott döntések ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [10] 3.1. Alkotmányjogi érvelése szerint ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, hogy „csak akkor sérül felperes perének észszerű időn belül történő befejezéséhez való joga, ha az eljárás kirívóan hosszú ideig tart”. Álláspontja szerint az eljárás észszerű időn belüli befejezéséhez való jogát sértette az, hogy „a soron kívüli eljárásban öt hónapnyi inaktív időszak” volt. Mindez az elhúzóadás pedig arra vezethető vissza, hogy a bíróságok nem intézkedtek hatékonyan.
- [11] 3.2. Az indítványozó másik hivatkozása szerint az is sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot, hogy a bíróságok a „jogszabályokból nem kiolvasható, le nem vezethető olyan plusz igényt támasztottak [nevezetesen a vagyoni hátrány bizonyítását], mellyel kapcsolatban kioktatást nem adtak”. Így az indítványozónak nem volt lehetősége a jóhiszemű és célszerű pervitelre.
- [12] 3.3. Harmadrészt az indítványozó vitatta a régi Pp. 2. § (3) bekezdésének Kúria általi értelmezését, azaz hogy annak alkalmazásához az alapjog megsértése önmagában nem elég, hanem hátrány bekövetkezése is szükséges. Ezzel összefüggésben azt is sérelmezte, hogy alapjogsérelem esetén nem vagyoni kártérítés jár, nem pedig méltányos elégtételt biztosító kártérítés.
- [13] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [14] 4.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Abtv. 30. § (2) szerint a döntés közlésének elmaradása esetén az alkotmányjogi panasz benyújtására nyitva álló határidő a tudomásszerzéstől, vagy az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének bekövetkezésétől számított hatvan nap. Az indítványozó a Kúria döntését 2018. november 8-án vette kézhez, a Székesfehérvári Törvényszék tájékoztatása szerint az indítványozó az alkotmányjogi panaszt 2019. január 7-én adta postára. Megállapítható, hogy az indítvány határidőben érkezett.
- [15] Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszát.
- [16] 4.2. Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése Alaptörvényben biztosított jognak minősül, ekként azokra (az egyéb feltételek teljesítése esetén) alapítható alkotmányjogi panasz.
- [17] 4.3. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése kimondja, hogy az Alkotmánybírósághoz benyújtott indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdése pedig felsorolja a határozottság követelményeit az alkotmányjogi panasz esetén. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja értelmében a kérelemnek tartalmaznia kell indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.

- [18] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének „ésszerű idő” fordulataival összefüggésben az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata az, hogy „az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy egy adott bírósági eljárás jelentős elhúzódsából eredő következményeket enyhítse vagy orvosolja. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti panasz esetén csupán az indítványban támadott bírósági ítélet megsemmisítése felől rendelkezhet (amennyiben az Alkotmánybíróság a [...] támadott ítéleteket megsemmisítené, a bírósági eljárás újra kezdetét venné, tehát a per csak tovább húzódná)” {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [8]; vö.: 3174/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [18], [20]; 3115/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [28]–[30]; 3196/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [38]; 3236/2013. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [42]–[44]; lásd koncepcionális jelleggel: 3024/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [14]–[21]; 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [51]–[54]; lásd még: 3078/2016. (IV. 18.) AB végzés, Indokolás [21]; 3113/2016. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [16]–[20]; 3249/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [19]; 3004/2017. (II. 1.) AB végzés, Indokolás [21]; 3094/2017. (IV. 28.) AB végzés, Indokolás [14]; 3091/2017. (IV. 28.) AB végzés, Indokolás [42]; 3158/2017. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [21]; 3194/2017. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [24]–[27]; 3209/2017. (IX. 13.) AB határozat, Indokolás [35]; 3301/2017. (XI. 20.) AB végzés, Indokolás [13]; 3294/2017. (XI. 20.) AB végzés, Indokolás [18]; 3073/2018. (II. 26.) AB végzés, Indokolás [27]; 3249/2018. (VII. 11.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [19] Jelen ügyben az indítványozó nem a közte és a felsőoktatási intézmény között folyt alapper vizsgálatát kérte (amely per a bíróságok szerint is elhúzódott), hanem az indítványozó és a Fővárosi Törvényszék közötti perben hozott ítéletek vizsgálatát. Az indítványozó nem hivatkozott arra, hogy ez utóbbi per is elhúzódott volna. Az indítvány tartalma szerint a támadott döntés nem az eljárás elhúzódsága miatt sértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, hanem mert – az indítványozó szerint – tévesen vont le az ésszerű idő sérelmének jogkövetkezményét.
- [20] Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság álláspontja a következő. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése értelmében „mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.” Ennek az alapjognak intézményi oldala az is, hogy a jogalkotónak garanciális szabályokat kell hoznia az eljárások elhúzódsága ellen, továbbá az is, hogy ha az eljárás mégis elhúzódik, miképp kompenzálja az érintett. Ennek formáját a törvényhozó szabadon állapíthatja meg. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből nem következik, hogy az eljárás elhúzódsát sérelemdíjként, nem vagyoni kártérítésként vagy más formában kell-e ellentételezni. Nem lehet következtetést levonni arra vonatkozóan sem, hogy mindezek megállapításához mit szükséges bizonyítani. Ilyen indokolást az indítvány sem tartalmazott, az indítvány a régi Pp. 2. § (3) bekezdéséből levezetve tartalmazott érveket, amelyek tekintetében – nevesített alapjog hiányában – az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre a bíróságok értelmezését felülbírálni. Az indítvány jelen végzés indokolásának 3.1. és 3.3. pontjában (Indokolás [10],[12]) ismertetett elemei tehát nem alkalmasak érdemi elbírálásra, ezek vonatkozásában az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában rögzített követelménynek.
- [21] 4.4. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütközőnek tartotta, hogy a bíróságok nem tájékoztatták arról, hogy vagyoni hátrányt kell bizonyítani a régi Pp. 2. § (3) bekezdésének alkalmazásához. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság a következőre mutat rá.
- [22] Az Abtv. 29. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [23] Az első fokon eljáró törvényszék az indítványozó keresetét azért utasította el, mert úgy ítélte meg, hogy kártérítésre, sérelemdíjra csak kirívóan súlyos jogalkalmazási hiba vagy mulasztás esetén van lehetőség (indokolás 10. oldal). A másodfokon eljáró ítéltábla pedig rámutatott, hogy „az eljárás teljes hosszához viszonyítottan [az elhúzódság] nem jelent olyan késedelmet, ami az igazságszolgáltatás hatékonyságát, illetve hitelességét veszélyeztetné, amely a per ésszerű időn belül történő befejezéséhez, illetve a perek tisztességes lefolytatásához fűződő alapjog sérelmének megállapítását megalapozhatná” (indokolás 7. oldal). A Kúria felülvizsgálat során hozott ítélete az alsóbb szintű bíróságok döntését e vonatkozásban nem érintette.
- [24] Az állapítható meg tehát, hogy sem az első, sem a másodfokon eljáró bíróság nem látta úgy, hogy az alapügyben bekövetkezett bírói jogsértések, mulasztások kártérítésre vagy sérelemdíjra adnának alapot. Erre tekintettel nincs jelentősége annak, hogy az indítványozó bizonyított-e kárt; a jogalap hiányában az összecszerúség

vizsgálata szükségtelen. Érdemben tehát nem befolyásolta a bíróságok döntéseit, hogy felhívták-e az indítványozót vagyoni hátrány bizonyítására. Nem állapítható meg az sem, hogy az indítvány alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, így nem teljesül az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának Abtv. 29. §-ában rögzített feltétele.

- [25] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 29., valamint 52. § (1b) bekezdés e) pontjában rögzített követelménynek, ezért az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2019. június 25.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/125/2019.

